

MARIAMA

SOCIAL KRITIK nr. 115, 20. årgang 2008.
© Selskabet til Fremme af Social Debat

Redaktør: Benny Lihme / ben@socialkritik.dk

Redaktionens adresse:
Social Kritik, Nansensgade 68 kld.
1366 Kbh. K
Tlf: 33 93 99 63
www.socialkritik.dk
Fax: 33 15 80 76
Giro: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,-
Nummer 115: Kr. 110,-
www.socialkritik.dk/?nr=115

Ved køb af studiesæt ydes studierabat.
Bestillinger sendes til redaktionens adresse.
Betalning pr. check eller postgiro.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning og omslag:
Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel.
Fotos på omslag: Danny Goldfield
Tryk: Narayana Press

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskab, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:
Flemming Balvig, Johs. Bertelsen, Nils Bredsdorff, Ning De Coninck-Smith, Anders La Cour, Tine Rask Eriksen, Anders Høg Hansen, Thorkild Høyer, Ejler Johansen, Birgit Kirkebæk, Ida Koch, Øjvind Larsen, Søren Magnussen, Beth Grothe Nielsen, Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen, Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen, Annick Prieur, Flemming Røgilds, Lone Scocozza, Ove Sernhede, Søren Smidt, Peter Scharff Smith, Peter Thielst, Morten Thing, Jørn Vestergaard, Joachim Wrang.

Vi lever i en videnstung tid! Ikke mindst medarbejderne indenfor det sociale og pædagogiske område bliver tudet ørene fulde med, at det de foretager sig, skal være vidensbaseret. Praksis skal være forankret i evidens som den træder frem i reviews over (amerikanske) kontrolgruppeundersøgelser. Kun én vej fører til Rom, hvorfor dén bedste metode skal benyttes ud fra det medicinske dogme om "best practice".

I det nordiske socialrådgiverblad *Nordisk Sosialt Arbeid* bliver artiklerne vejret/bedømt af en særlig komite, og de forfattere der kan tåle bedømmelsen får, som et andet Antoniusvin, deres artikel stigmatiseret med et rundt mærke, hvorpå der (selv)højtideligt står, at sagen er "antaget" til publicering – at artiklen, med store engelske bogstaver, er "referee-bedømt". Skal en pædagog ha' en artikel i *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*, sker dette tilsvarende i lyset af et europæisk vidensstandardiserende system ved navn European Reference Index for the Humanities (kategorien "videnskabelige tidsskrifter i kategori C"). Hu hej hvor det går i vidensordens klassifikations rige – nu venter vi kun på, at socialrådgivere og pædagoger der vil fremstå som videnskabelige, skriver deres artikler på engelsk.

Samtidig med at menige socialrådgiveres sunde fornuft og heroiske indsatser "ude i samfundet" forsvinder i de mange vidensproducenters ordflomme og performance, hylder det ganske land socialrådgiveren Tine Bryld for hendes utrolige mangeårige rådgivning af unge i Danmarks Radio. En autointakt socialrådgiver som har turdet følge visdommens veje og sin egen næse uden at lade sig tynde af det sociale arbejdes akademisering. Men, selvfølgelig, laves der en kontrolgruppeundersøgelse på Tine Bryld, kan det da godt tænkes, at de mange der har haft glæde og udbytte af hendes saglige og indlevede rådgivning må tænke om igen. For hvordan kan de vide, at den Bryld'ske visdom og klogskab nu også har været "best practice"? Den måde damen lytter, indlever og rådgiver på ligger jo da lavest i det akademiske videnshierarki – og bør derfor ud fra gældende kriterier på bjerget henvises til kategorien videnskassering.

På den anden side, selv den akademiske universitetsverden har åbnet op for andet end formel videnskabelig viden. Jeg tænker på de såkaldte adjungerede professorater, femårige, ulønnede ærestitler til en broget flok af først og fremmest mandlige personligheder som operachef Kasper Bech Holten, tidligere filmskolechef Poul Nesgaard, tv-kok

Claus Meyer, tidligere statsminister Poul Nyrup Rasmussen og direktør Allan Holmgren. Når sådanne ikke PhD-tyngede personer kan udnævnes til adjungerede professorer, hvorfor så ikke Tine Bryld? Jeg foreslår hermed denne livskloge kvinde udpeget som adjungeret professor – så kan der samtidig rettes lidt op på den mandsdominans, der præger listen over adjungerede professorer.

A propos direktør Allan Holmgren, så kan man i det sidste nummer af *Socialrådgiveren* læse, at han er "professor i coaching". Okay, han er trods alt "kun" én af disse her hersens adjunkt-professorer. Og er i øvrigt af fagbladet blevet bedt om en skriftlig kommentar til en glad-i-låget artikel – "Coaching rykker alle" – om otte socialrådgivere i Rødovre som har været på coach-kursus. Baggrunden for kurset var, at disse socialrådgivere skulle få en gruppe etniske kvinder, overvejende somaliske, i job.

Hvad siger adjungeret professor Holmgren til denne artikel? Han siger, dumt eller politisk modigt?, at det ikke handler om, at borgeren kommer i arbejde, "men om at kunne holde ud at lytte til borgerens historie" (hvem sagde den romersk-katolske kirkes skriftefædre?). Storbøvsende fortsætter den adjungerede med, at "det er jo hamrende ligegyldigt", det der med at få disse borgere i arbejde.

Okay, adjunkt-æresjobbet kan i dette coaching tilfælde siges at være temmelig vidensluftigt, så hvorfor forpligte sig på, at socialrådgiverne i deres arbejde i en statslig reguleret lønarbejderstruktur meget nemt kan komme til at stå i den situation, at hvis de følger Holmgrens coaching efterfølgende kommer til coache sig selv som arbejdsløse. Måske Rødovre-socialrådgiverne skulle nøjes med at lytte til deres egen kvikke formand, som netop på baggrund af en undersøgelse om "Økonomi og faglighed i børnesager" har skåret det ud i pap, at viden ikke eksisterer uafhængigt af økonomi og politik. Det er således økonomi og ikke viden(skab), der afgør børns fremtid, som man kan læse i et tidligere nummer af *Socialrådgiveren*.

li-

INDHOLD

Benny Lihme KENDTE DEPRESSIVE	4
Alain Topor ER PENGE TERAPEUTISKE?	6
Katarina Persson-Pagels & Alain Topor AT ARBEJDE MED BRUGERNES 'ØNSKEMÅL' – metodeudvikling inden for socialpsykiatrien	14
Birgit Kirkebæk ANDET OG MERE END EN PERSONLIG BERETNING (ANM.)	26
Pernille Jensen FORSVAR FOR FORTSAT FÆLLES UNDREN (anm.)	31
Helle Strunge EN NY DISCIPLINERINGSSTRATEGI? – brugerinddragelse i det sociale arbejde som et demokratisk (skue)spil.....	34
Benny Lihme NÅR DISKURSER MØDES	40
Laila Walther SOCIALRÅDGIVERFAGET – FØR OG NU	44
Claus Bjerring KURT TUCHOLSKY	46
David Dyssegaard Kallick & Danny Goldfield (foto) MADE IN NEW YORK	56
Lars Fr. H. Svendsen FRYGTENS POLITIK	64
ANMELDELSER:	78
Morten Thing anmelder <i>Claus Bryld: 'Hvilken befrielse'.</i>	
Knud Vilby anmelder <i>Naomi Klein: 'Katastrofef kapitalismens opkomst'.</i>	
Lars Erslev Andersen anmelder <i>Lawrence Wright: 'Al-Qaida – vejen til 11. september'.</i>	
Preben Etwil anmelder <i>Torben Tranæs og Lars Pico Geerdsen: 'Forbryderen og samfundet – livsvilkår og uformel straf'.</i>	
Karen Ellen Spannow anmelder <i>Henrik Dahl: 'Den usynlige verden'.</i>	
Karen Ellen Spannow anmelder <i>Preben Hertoft: 'De uventede gaver'.</i>	

KENDTE DEPRESSIVE

Af Benny Lihme

Tidligere tv-værtinde Isabella Miehe-Renard skriver i den sympatiske bog "På" i forordet:

"Som 27-årig gik jeg ned med en depression, og flere kom efter. I 2003 stod jeg frem med de oplevelser i offentligheden, og straks blev jeg kimet ned af helt fremmede mennesker. Syge, desperate pårørende, arbejdspladser, foreninger, danske kommuner og Psykiatrifonden. Det var altså i den grad et tabu."

Den sidste sætning undrer mig. I sin oprindelige betydning er tabu et religiøst forbud mod at berøre eller nævne visse ting. Idag forstår vi vel generelt ved et tabu et explicit eller implicit forbud mod at tale om bestemte ting. Herunder altså depression, selvmord og psykisk sygdom.

Spørgsmålet er så, hvor længe et tabu kan være et tabu? Eller mere præcist: hvor mange kan bryde det tabu, som andre før dem har brudt?

Selv var jeg for 25 år siden sammen med mange andre i Galebevægelsen tabubrydende på stræder, pladser og i foredragssale; afstikkere til fjernsyns- og radiostudier blev det også til. Idag er denne brogede græsrodstid historie. Hvad vi ser nu er reality-tv med syge, fede og misbrugende mennesker og en stat, der betaler patientforeninger og organisationer for at nedbryde tabuer omkring de sindslidende: Depressionsforeningen, Bedre Psykiatri, SIND, brugerbladet OUTsideren og bruger(fag)foreningen LAP (Landsforeningen af Psykiatribrugere). Ser man efter, er tabuet omkring depression, selvmord og psykisk sygdom blevet brudt gennem mere end 25 år. Alligevel får Isabella Miehe-Renard klap på skulderen af andre kendte (sikkert også ukendte) for at være sprunget ud af skabet med kronikken "At stå frem" i Politiken september 2003. Er det en forhastet konklusion at hævde, at "bryd tabu" helteglorien er lidt støvet? Og at det der er sket i den massemediale kværn mere er et nyt kapitel til den følelsepårnografiske genre end et epokegørende brud med et tabu?

Mens Miehe-Renards lavmælte tone omkring depression, selvmordsforsøg og mødet med det psykiatriske system kan ses som et uskyldigt offer for mediemøgspredningen, er det vanskeligere at bortforklare forfatterens forkærlighed for andre kendte – herunder en udpræget tendens til name dropping. Det er langtfra Anonyme Depressive, det her!

Alene ved at bladere i den lækre "depressionsbog" og se på billeder, kan man nikke genkendende til kendte depressive som forfatterne Henrik Nordbrandt og Ib Michael, lissom den allesteds medialiserede før-

dødsnærværende Johannes Møllehave også er på plads. Hvis det ikke var fordi emnet er så alvorligt, er det lige før man kunne blive helt muntert bekymret

over, hvordan en tidligere toppolitiker som Asger Baunsbak-Jensen (1) vil reagere på ikke at være med i depressionens "hall of fame" (når nu Jytte Hilden er det - i en avis fremgår det, at Miehe-Renard selv tidligere har kunnet nikke genkendende til Jytte Hildens offentliggørelse af hendes erfaringer med depression).

Tilsyneladende kommer det bag på den selvbevidste skærm-berømt, at hendes depressioner bliver så ombejlede, som de bliver efter kronikken:

"Hvorfor har jeg sagt ja til i aften? Jeg skal tale foran 800 mennesker på Frederiksberg Rådhus om mine erfaringer med depressioner, fordi det er årets psykiatridag i hele Europa. Prinsesse Mary kommer og sidder på forreste række, hun er fondens protektor. Jeg er ved at dø af nerver, jeg har svedeture og rysten på hænderne, og mit manuskript er alt for meget lægesprog, slet ikke personligt nok.... Morten Løkkegaard fra tv-avisen er konferencier. Jeg er sat på lige efter Johannes Møllehave - tak skæbne!" (s. 161).

Ja, hvad blev egentlig forfatterens skæbne efter hendes meget omtalte depressioner og selvmordsforsøg? Ifølge Ekstra Bladet (d. 28/8-08) under overskriften "Isabella Miehe-Renard forsøgte selvmord" er forfatteren nu pr-medarbejder for Psykiatrifonden (andesteds omtales hun som pressekoordinator).

Når jeg anbefaler bogen "På" til andre, er det ikke på grund af de 25% omkring forfatterens selvmordsforsøg og mødet med psykiatrien. Det er bogens øvrige 75%, der har været fin læsning for mig: beskrivelsen af opvæksten i en stor og anderledes familie og de ret kritiske betragtninger om, hvad der foregår i forskellige tv-studier. En bager sagde engang til mig, da jeg beundrede de udstillede godbidder, at så skulle jeg bare vide, hvad der foregik i bageriet inden produkterne kom ud i vinduet (hvis jeg vidste det, ville jeg intet spise). Samme pointe bruger Isabella Miehe-Renard om tv-produktion: "Folk skulle bare vide", skriver hun.

Hvad angår en mulig forklaring på depressionerne dækker forfatteren sig ind under den identitet, hun ellers prøver at gøre op med. I bogen – og trukket frem i bagsideteksten – hedder det således, at Miehe-Renard ikke vil gøre sig klog på, hvad der førte til depressionerne: "For jeg er ikke depressionseksperter. Jeg er studievært."

Efter udgivelsen af "På" kunne man i Kristeligt Dagblad se en rubrik med formuleringen "Når depressionen RAMMER". Denne almindelige omtale og tingsliggørelse af depressionen, den er som en tagsten hvemsomhelst kan få i nakken, mens man intetanende kommer gående på et fortov, stemmer ikke overens med Isabella Miehe-Renards sprogbrug. Her er det ikke depressionen, der rammer personen, men personen (selv) "der går ned med en depression".

På dette punkt kommer bogen alvorligt til kort. På trods af at den selvbiografiske skildring peger i retning af, at depressionerne har en historie og altså er noget, der udvikler sig (et sted hedder det, at lykken gik hen og blev et ulideligt pres – angsten for fiasko osv), lægges en dyberegående selvransagelse til side, således at forfatteren fremstår lige så uforstående overfor depressionen efter som før hun skrev bogen. For tilsyneladende at deponere depressionens forklaring hos den Psykiatrfond, hvor hun ansættes under Jes Gerlach, én af dansk psykiatris mest traditionelle og magtfulde psykiatere. I modsætning til eksempelvis norske Arnhild Lauveng (se Birgit Kirkebæks artikel inde i bladet) og afdøde sociologiprofessor Tore Jacob Heglands dybtgående og nuancerede kritik af den psykiatriske afdeling set indefra (2), er Miehe-Renards rapporter fra de i alt fire psykiatriske afdelinger på Sjælland, hun har været indlagt på, kortfattede og summariske for ikke at sige overfladiske.

Det paradoksale er således, at en bog som denne anmelder synes godt om pga de 75% af stoffet, der vedrører forfatterens opvækst og stjernekarriere indenfor tv-mediet, først og fremmest bliver gjort landskendt på baggrund af de knapt 25%, der mangler den dybde i skildringerne, som de øvrige 75% besidder. Jeg ved det, forklaringen på dette misforhold er indlysende: det er de selvbiografiske svage 25%, der har det følelsspårnografiske potentiale, som der ligger i, at en kendt mediedarling har forsøgt selvmord.

I en mediekommentar i Information ("En ægte tragedie bliver til følelssporno", d. 26/9-08) fremlægger Lasse Jensen et kritisk syn på følelssporno, som den netop har kunnet iagttages i forbindelse med tv-værtinden Kamilla Bech Holtens alt for tidlige kræftdød. Først følger medierne den pågældendes bryllup med en operadirektør, så skilsmissemis, så kræftsygdommen, så begravelsen... Lad det igen være slået fast, at "På" ikke i sig selv kan anklages for at være følelsspornografisk – det er mediedækningen i kølvandet på bogens udgivelse, der kan siges at have denne karakter.

Jeg har ikke lagt låg på mit ubehag ved fænome-

net "kendte depressive". Dette ubehag skal ikke opfattes personligt i forhold til de kendte depressive. Det, der generer mig, er den forløjethed, der er knyttet til forestillingen om den ædle kendte, der træder frem og bryder et tabu – og derfor bydes velkommen af journalister, der gladeligt portrætterer den samme sygdomshistorie som konkurrenterne. Når utallige ukendte har gjort det samme i andre sociale sammenhænge, uden at det tilsyneladende er blevet kendt. To år i træk har jeg sammen med en kollega fungeret som ordstyrer på LAP's landsmøde uden at så meget som én journalist har vist disse landsmøder interesse. Tre dage sammen med 140 nuværende og tidligere psykiatribrugere, der kollektivt bærer på en utrolig erfaringseksperitise, som ingen medier interesserer sig for (fordi disse menneskers lidelse er uden glamour?). De personlige indlæggelseshistorier vi to mødeledere er blevet præsenteret for i pauser og under det sociale samvær om aftenen er voldsomt, broget og – ikke mindst – en meget konkret kritik af dansk psykiatri. Når Isabella Miehe-Renard i bogen "tilfældigt" møder Svend Auken (3), bliver det hurtigt til, at der ikke er penge nok til psykiatrien. Og når ex tv-stjernen er blevet ansat som pressefingering hos én af dansk psykiatris topfolk i Psykiatrifonden, og ikke hos proletarbrugerne i LAP eller hos Depressionsforeningen i kælderlokalerne i Nansensgade-kvarteret i København, er det ensbetydende med at afstå fra en egentlig kritik af psykiatrien, som Gerlach og de andre psykiatere i denne fond (stiftet i 1994) jo har et medansvar for.

Spændende bliver det, om Psykiatri Information, fondens hovedvirke, vil gi' den information videre, at der er noget godt at sige om depressioner. Nemlig at de går over, hvilket også var den internationalt anerkendte norske psykiater Einar Kringlens budskab i et interview her i Social Kritik i 2003. Men det er ikke ligefrem det budskab, der præger den psykiatriske styrede fond. Her er tilgangen, at folk skal ha' en diagnose og så i medicinsk behandling, så de kan blive kureret. I "På" slutter Isabella Miehe-Renard et noget andet sted, når hun skriver om det at blive rask som noget tilbagevendende uventet, ja, som en "genfødsel". Bogens sidste sætning bliver næppe en kampagneoverskrift for Gerlach & Medicinalindustri: "At blive rask føles sgu som et uventet mirakel."

1. Asger Baunsbak-Jensens fine roman "Den tynde væg" om en 38-årig landmand, der udvikler en depression, er anmeldt i Social Kritik nr. 71, 2000.
2. Tore Jacob Hegland: Rapport fra en lukket afdeling. Social Kritik nr. 97, 2005. s. 20-41.
3. Socialdemokratiske topfolk har været synlige, hvad det at stå frem med personlig sygdom og lidelse angår. Poul Nyrup Rasmussen bygger på pårøndererfaringer i forholdet til en datter, som for efterhånden en del år siden begik selvmord. I Ekstra Bladet udtaler han, at det, Isabella fortæller, er sandt. Han nikker genkendende til hendes oplevelser på de psykiatriske afdelinger (som vi altså ikke har hørt noget videre om). I følge samme Ekstra Bladet (d. 5/9-08) frygtede arrangørerne af Socialdemokratiets kongres, at en kræftsyg Svend Auken ville stjæle rampelyset fra Helle Thorning-Schmidt . . .